

Három új kénesvízü melegforrást tártak föl a Rudas-fürdő környékén

A Rudas-fürdő és a Szent Imre-fürdő környékén három vagy négy hét óta újból fűrótoronyok állnak, motoros mélyfűróberendezések dolgoznak és vájják acél véssőkkel a Tabán sziklatalaját. Három fűrás folyik jelenleg és mind a háromnak kedvező eredménye van. *Újabb igen értékes gyógyvizeket tártak fel a főváros fürdői számára, újabb jelét adva a Tabán szinte kimeríthetetlen bőséges melegforrásokban, gyógyvizekben.* Az első fűrást közvetlenül a Rudas-fürdő alatt, a rakpart oldalában telepítette Pávay Vajna Ferenc dr. főbányatanácsos, főgeológus, aki Wendl Aladár dr. műegyetemi tanár és Weszelszky Gyula dr. radiológus társaságában a tabáni feltárásokat vezeti. Mostanáig mintegy kilencven méter mélyre jutottak le és a fűrásból három-négy méterrel a felszín fölé emelkedő, negyven Celsius fok hőmérsékletű, erősen kénes vizet kaptak. A második fűrás a Szent Imre-fürdővel szemben folyik, jelenleg kétszázméteres mélységben járnak, ahonnan az I. számú fűrásnál kevésbé kénes, de me-

gebb, negyvennyolc fokos víz tör fel, meg lehetőségen nagy mennyiségben, percnként mintegy hétszáz liter a kút hozama. Ettől a fűrástól alig száz méterre, a Szent Imre-fürdő épülete fölött dolgoznak a harmadik mélyfűráson, amely eddig nyolcvanméteres mélységet ért el. Itt is felszálló, kénes vizet kapnak, a hőfoka ennek a víznek is elég magas.

A három új forrás eredményei úgy a főváros vezetőinek körében, mint geológusok körében igen nagy feltűnést kelt. A Tabán mind érdekesebb problémákat vet fel a szakkörök számára, mind több jelenség bizonyítja, hogy a Tabánban még igen nagy lehetőségek rejlenek a fürdőváros jövőjének fejlődése szempontjából. Jelenleg úgyszólván még csak az elején vagyunk a Tabán megismerésének, hiszen rendszeres kutatás, a források tanulmányozása és feltárása még nem is egy egész esztendeje folyik, és ez a munka máris teljesen új helyzetet teremtett a budai fürdők, általában az új fürdőváros számára.

A Rudas-fürdő régi és új forrásai

A Rudas-fürdő régi ismert forrásai tudvalevőleg nem adtak felszálló vizet, szivattyúzással kellett a fürdők számára szükséges vizet előteremteni. Meszes hévvizek voltak ezek, kisebb rádiumtartalommal, ez a rádiumtartalom adta a források vízének gyógyító erejét, ezen alapult a fürdő európai hírneve. Tavaly azután a főváros megbízásából Pávay Vajna Ferenc dr. tudvalevőleg három fűrópontot jelölt ki a fürdő közvetlen közelében, ezeken a pontokon kézi fűróberendezéssel kisebb próbafűrásokat végeztek. Az eredmény három új forrás feltárása volt. Az első volt a harmincöt méter mélyből feltört Attila-forrás, erősen kénes és nagyon bő vizével, percnként három-négyszáz liter vizet ad a kút és ez a víz szivattyúzás nélkül tör a felszínre. A második a Juventus-forrás erősen rádiumos vize, amelynek gyógyhatása meglepő, hírneve gyorsan terjedt a Csonkaország határain túl is. Kilenc káddal ellátott külön osztályt létesítettek a Rudas-fürdőben a Juventus-forrás vízének felhasználására, jelenleg a helyzet az, hogy egy hónapra előre minden fürdést lefoglaltak már ezen az osztályon. Aki a Juventus-forrás vízében akar fürdeni, csak egy hónap múlva kerülhet sorra a Rudasban. A tavalyi harmadik fűrás vizét most nem hasznosítják.

Az új forrásokhoz most a három legújabb járul. A vizek pontos összetételét nem ismerjük még, az is bizonytalan, hogy a további munka folyamán mennyiben változik

a vizek összetétele és hőfoka, annyi azonban máris kétségtelen, hogy *wókúrákra és fürdőkúrákra, különböző betegségek gyógyítására nagyon alkalmas az új források vize, mind a három komoly értéke lesz a Rudas-fürdőnek vagy a Szent Imre-fürdőnek, amelyikbe a vizet bevezetik.* A Rudas-fürdő ezek szerint kezd egészen különleges rangosztályba kerülni a világ összes fürdői között. Talán az egész világon nincs még egy fürdő, amelynek olyan sokféle és nagyértékű gyógyforrása volna, mint a Rudasnak, amely annyi különféle betegnek tudna megfelelő kúrát és kezelést biztosítani.

Az eddigi eredmények alapján a főváros mind nagyobb arányokban készíti elő a Tabán altalajának részletes, geológiai feltárását és a vízzel kapcsolatos összes lehetőségek számbavételét. *Az egész Tabánt fel akarják kutatni mélyfűréssekkel, egyelőre hat fűrást terveznek, amelyeket már a legközelebbi időben meg akarnak kezdeni.* Nagy apparátussal és teljes alaposággal akarják elvégezni ezt a munkát még a Tabán felépítése előtt, hogy az eredményeknek megfelelően tudják megtervezni a tulajdonképpeni fürdőberendezéseket. A Rudas-fürdő és a Szent Imre-fürdő átépítésének problémája, további fürdők vagy üdülőtelepek létesítése is attól függ, milyen jellegű és milyen hőfokú forrásokat találnak még a Tabánban, a fürdőváros kereteit természetesen a hévvizek fogják meghatározni.

Az új kutak nem apasztják el a régi forrásokat

A kutatómunkának, a mélyfűrészeknek most már nincsenek olyan akadályai, amelynek még nem régen megnehezítették minden irányú kezdeményezést. Emlékeztetes, hogy egy-két esztendővel ezelőtt még sűrűn hangzottak el kifogások új fűrészek ellen, a régi források tulajdonosai tiltakoztak, sőt pörökkel is fenyegetődztek az új vállalkozások ellen, amelyekből a maguk forrásait féltették. A régi, negyvenötven esztendővel ezelőtt meghozott bányászati törvény védőterületet jelölt ki az értékes források számára, amelyeken belül a törvény értelmében új fűrást létesíteni nem szabad, hogy a régi hozamát ne csökkenték, esetleg el ne apasszák azokat. A tavaly létesített három mélyfűrás igazolta azt az álláspontot, amelyet a geológusok többsége az utóbbi időben konkrét bizonyítékok nélkül is elfogadott már és amely azt mutatja, hogy az új fűrészek egyáltalán nincsenek hatással a régi forrásokra, azoknak vízmennyiségét nem befolyásolják.

A geológusok a legutóbbi tíz esztendőben rájöttek már arra, hogy az a melegvizek tartó medence, amely Budán aránylag kis mélységben elérhető és onnan Pest felé haladva meredeken fut le mind nagyobb mélységekbe, óriási kiterjedésű és hatalmas mennyiségű vizet tartalmaz. *Ezzel a vízmennyiséggel szemben teljesen jelentéktelen az, ami néhány fűrás vékony acél csövein át a felszínre jut, ennek a földalatti medencének melegvízkészletét fűrészekkel ki nem*

meríthetjük. A Rudas-fürdő környékén a helyzet egyébként is az, hogy a fűrészek révén nem közvetlenül a melegvizek tartó medencével kerülnek összeköttetésbe, hanem az alapkőzet, a dolomit egyes repedéseivel, amelyeken át a hévvizek nagyobb mélységekből felszívárognak és megtöltik a dolomit repedésrendszerét. Ez a magyarázata annak is, hogy ámbár az összes eddig feltárt hévvizek azonos típusúak, összetételük különböző, két olyan vizet eddig még nem találtak, amelyek mindenben egyeztek volna egymással. Az egyes közetrétegek más és más anyagokat tartalmaznak kisebb vagy nagyobb mennyiségben, a rajtuk átszűrődő vizek is ennek megfelelően kisebb vagy nagyobb mennyiségben vesznek fel magukba ként, rádiumot vagy thoriumot, ennek megfelelően gyógyhatásuk és értékük is egészen eltérő.

A különböző gyógyvizeknek valóságos kincsesháza ez az összevissza repedezett dolomit, amely a Gellérthegynek és általában a budai hegyeknek alapkőzete és a természetnek ezt a nagy kincstárát még csak most kezdik megismerni, most kezdik kihasználni a magunk céljaira. A kezdeményezés a jelek szerint a legjobb és legutolsó pillanatában történt, a Tabán lebontása után, az új Tabán felépítése előtt, hogy az új fürdőváros kialakításának alapjává tehessek az újonnan felfedezett rendkívüli értékeket.